

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

297. An Ecclesiasticus sit iudex, quando agitur quæstio, cuius iurisdictio sit? Ex part. 4. tractatu 1. res. 64.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

quia est quidem Iudex incompetens, sed non incapax.

Sup. hac sum-
maria cog-
nitione, lege
sup. doctri-
nam Ref. 62.
& 63.

3. Et hæc omnia intelligenda sunt circa Iudices, laicos, ut non possint cognoscere causam Ecclesiasticam, non solum ordinariam cognitionem exercendo; sed etiam neque summarie. Et ratio est quia, quotiescunque Iudex aliquis prohibitus est, vel incompetens in negotio ordinario, seu plenario, pariter etiam prohibitus censei debet in summaria cognitione iuxta duas Clementinas, si recte intelligantur; vnam incipientem, *Sape de verb. signific.* alteram verò secundam in ordine *sub tit. de Iud.* Et ita docet, ex multis aliis rationibus, supracitatus Anguiano, vir nunquam satis laudatus, quidquid in contrarium asserant Menochius *de resinen. possess. rem.* 3. n. 336. & Gutierrez *canonicar. qq. lib. 1. cap. 34 num. 46.* inferentes ex eorum sententia vnum absurdum, scilicet, posse Iudicem laicum, in causa summaria super possessorio, v. g. si ageretur de concedenda restitutione ei, qui suo beneficio spoliatus fuit, incidenter cognoscere de titulo beneficii, tanquam de re necessaria ad definiendum super restitutione; quæ omnia ex supraddictis neganda sunt.

RESOL. CCXCVII.

An Ecclesiasticus sit iudex, quando agitur questio, cuius iurisdictioni sit? Ex part. 4. tract. 1. Ref. Ref. 64.

Sup. hoc in
Ref. seq. &
sup. in Ref.
151. §. ult. ad
medium, &
in fine Ref.
207. & in
Ref. 287. §. 2.
post med. &
infra in Ref.
328. §. 9. ante
med. vers.
Et tandem
& inferius in
tr. 8. Ref. 9.
§. vk. post
med. à Ver.
Non est.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue cum Sanchez *in opus. tom. 1. lib. 2. cap. 4. dub. 52. n. 2. & dub. 55. n. 3. 1.* Gutierrez *practic. quest. lib. 1. quest. 6. n. 2.* & Io. Francisco Fagnano *in respons. pro censuris Pauli V. part. 4. fol. 121.* vbi sic ait, Horum omnium articulorum definitione non ad sacularem iudicem, sed ad Ecclesiasticum spectat, nam vbi questio incidit cuius sit iurisdictioni, iudex maior cognoscit, ut patet in cap. *se iudex, de sent. excommunic. in 6.* & docet Ripa in cap. *decernimus, post. n. 4. de indic. Alexander consl. 8. col. 3. lib. 1.* Felinus & Decius in cap. *pastoralis, in princ. de rescript.* Couarruias, qui testatur ita in Hispania seruari, cap. 33. *practic. quest. num. 1.* & alij.

RESOL. CCXCVIII.

Cum tam pro iudice Ecclesiastico, quam pro iudice laico sint rationes probabiles circa eorum iurisdictionem, an definienda sit questio per iudicem Ecclesiasticum?

Et explanatur, quod quando duo iudices sunt ordinarii, vel delegati, & pro vtroque sunt rationes probabiles circa eorum iurisdictionem, an eligere debeant arbitros?

Et quid, si vnus sit iudex ordinarius, & alius delegatus? Ex part. 7. tract. 10. & Misc. 1. Ref. 5.

Sup. hoc in
Ref. practi-
ca, & in
ceteris alijs
eius not.

§. 1. **I**n tali casu (attendas quæso) eligendos esse iudices Arbitros tenuit Gabriel Vasquez *in Apologia Manuscripta pro iurisdic. Ecclesiast. disputat. 2. cap. quinto*, de qua mentionem facit Ioan. Antonius Saura *in Voto Platonis, de Primis instantiis, fol. 51.* & Petrus Gonzalez *de lege Politica lib. primo capite septimo, §. primo numero 10.* & *lib. 2. c. 3. num. 54.* Et quia ego illam penes me habeo, ponam hic per extensum eius verba, sic itaque asserit, Quod si usurpatio iurisdictionis manifestè iniusta non esset, eo quod ex vtraque parte essent rationes probabiles, quæ vtramque etiam probabilem redderent, existimo contentionem de vsur-

patâ iurisdictione inter iudicem Ecclesiasticum, & sacularem, à neutro illorum contra alium aut sententia probata, aut vi aliqua dirimendam esse, ut etiam in prima secunda dissertatione 64. capite quarto, fusè probavi, litem vtrinque probabilem inter supremos Principes, à neutro illorum contra alium, aut sententia prolata; aut armis dirimi posse: est eadem omnimodò ratio. Etenim cum iudex Ecclesiasticus saculari & saculari Ecclesiastico per se subiectus non sit, etiam si vnus in alterum sententiam proferret, alter ad obediendum ei nullo proflus iure teneretur; ac proinde, neque vi aliqua ad parendum sententia adigi, aut tanquam inobediens puniri posset. Ius autem defensionis, quo iniuriam ab altero illatam vnicuique vi etiam propulsare concessum est, in eo casu locum non haberet; nam iudex, qui ductus probabili opinione vsurparet sibi aliquam iurisdictionem contra alterum, nullam illi faceret iniuriam. Porro ratione contrariarum opinionum hoc bellum non esse iustum, nec posse ex vtraque parte geri, vberius, loco citato demonstrauimus. Quocirca, quemadmodum cum Reges probabilibus solum rationibus inter se contententur de re aliqua, nullus eorum per se villo modo, talem contentionem sententia, aut armis dirimere potest; sed alterius iudicio vterque stare debet ita etiam iudices Ecclesiastici, & saculares in casu dicto alterius iudicio litem dirimere debent, & illius iudicio litem acquiescere, facere. Est tamen discrimen, quod cum Reges probabiliter solum contententur inter se de Regno alio, aut de statu in Regno alterius alicuius Regis per se, & ex natura rei stare debent iudicio Regni, de quo contententur; aut iudicio Regis, in cuius Regno status ille, de quo inter eos est controversia, positus est: ac proinde si vnus Rex contra alium contendat de statu, qui est in Regno illius, iudicio eius parere debet: ad arbitros autem iudices non nisi in eo casu, in quo iusta esset suspicio de Regno, aut Rege quorum iudicio directè, & per se litem dirimenda erat, confugiendum est, ut ibidem diximus: at verò iudex sacularis, & Ecclesiasticus probabiliter de iurisdictione aliqua inter se contententes, arbitros iudices necessario eligere debent, cum nullus alius iure constitutus sit, ad quem litem huiusmodi dirimere pertineat, ut manifestè patet. Hucusque P. Vasquez; sed lapsus est vir doctissimus, vnde eius sententia proflus est reiicienda.

2. Dicendum est igitur in diffensione inter iudicem Ecclesiasticum, & sacularem circa iurisdictionem ad quem ipsorum pertineat, definitionem spectare ad iudicem Ecclesiasticum. Primò, quia materia talis iudicij Ecclesiastica est. Secundò ob maiorem iudicis dignitatem, & auctoritatem. Tertiò, quia ita definitur in *ca. si iudex laicus, de sentent. excommunic. in 6.* Et ita communiter tenent Doctores, teste 1. Couarr. *in pract. 99. cap. 33. n. 1.*

2. Felinus,
3. Decius,
4. Ripa,
5. Alexander,
6. Gutierrez,
7. Fagundez penes me ipsum *in p. 4. tract. 1. * ref. 64.* Quæ hie et Refol. 200. ceteris, & in omnibus alijs eius not.
8. Narbonam, *in Recop. l. 20. Gl. 27. n. 17.*
9. Paramum, *in Respons. prima pro iurisdic. S. Officij, cap. 4. num. 1.*
10. Lælius Baglione, *in Defens. liber. Eccles. part. 2. propos. 16. fol. 53.*
11. Bellettum, *in Disquis. Cler. part. 1. tit. de fauor. Cler. pers. §. 14. n. 3.*
12. Martham, *de Iurisdiction. parte quarta, Cem. 2. casu 145. n. 10.*